

Ratapihankadun asemakaavan nro 9020 luontoselvitykset

14.10.2025

WSP Projekti 321840

Tekijät: Laura Kares

Laadunvarmistaja: Janne Varjola

Sisällysluettelo

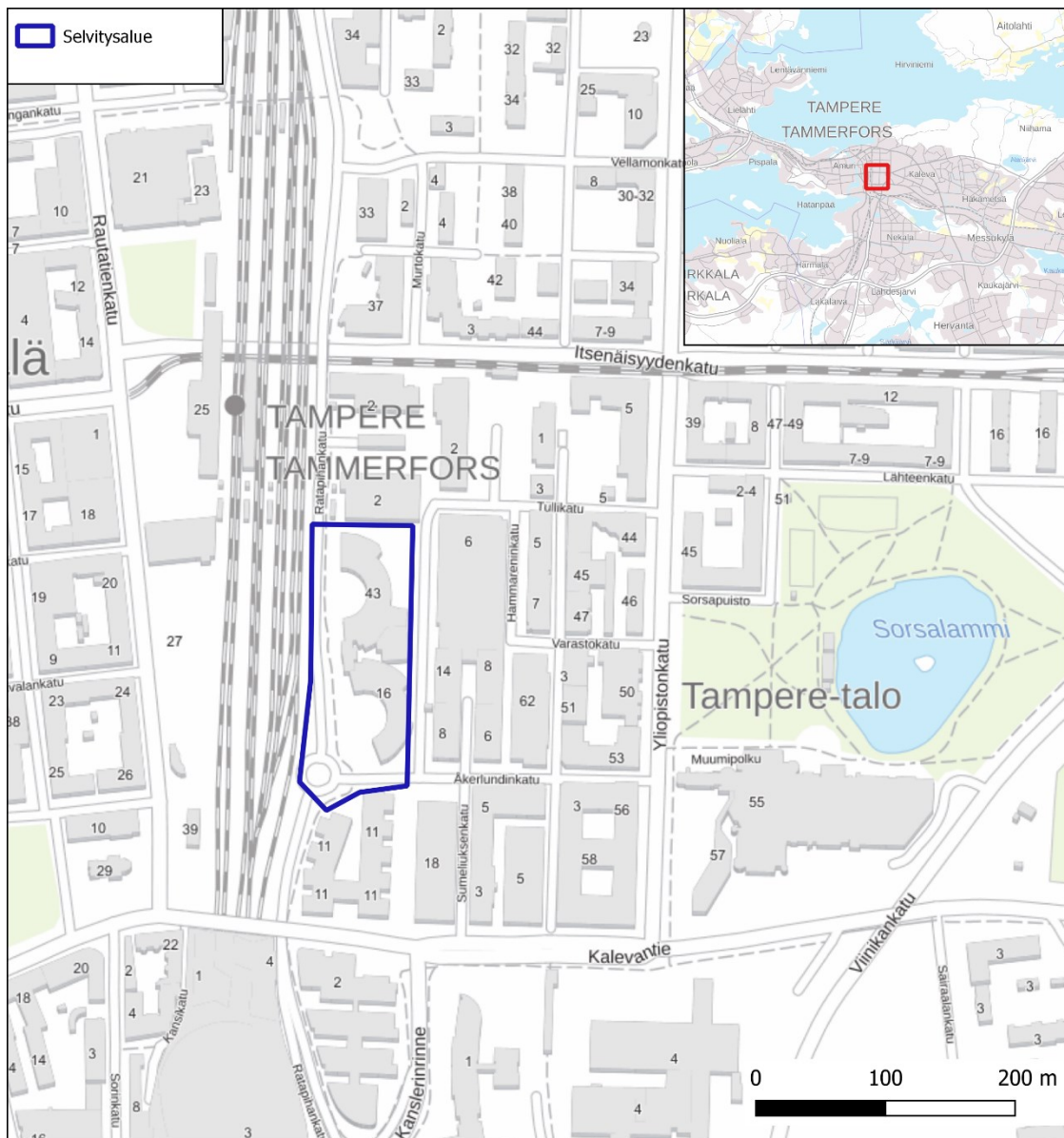
1	Johdanto.....	3
2	Alueen yleiskuvaus.....	3
3	Rauhoitettujen lintujen pesäpaikat.....	4
3.1	Lähtötiedot	5
3.2	Menetelmät ja epävarmuustekijät	5
3.3	Tulokset.....	5
3.4	Johtopäätökset	9
4	Rakennuksen lepakkotarkastus.....	9
4.1	Lähtötiedot	9
4.2	Menetelmät ja epävarmuustekijät	10
4.3	Tulokset.....	10
4.4	Johtopäätökset	11
5	Yhteenveto	11
6	Viittaukset	12

1 Johdanto

Tampereen keskustaan Tullin kaupunginosaan suunnitellaan asemakaavan muutosta, jonka tavoitteena on eheyttää korttelirakennetta ja kaupunkikuvaa. Kaavan tavoitteisiin kuuluu muun muassa hotellin laajentaminen ja vanhan veturitallin kunnostaminen. Työn tavoitteena oli selvittää alueen luontoarvoja, jotta nämä voitaisiin huomioida alueen kehittämisessä. Rauhoitettujen lintujen pysyvästi tai säännöllisesti käytettyjen pesäpaikkojen selvityksestä ja lepakkoselvityksestä vastasi biologi (FM) Laura Kares. Laadunvarmistuksesta vastasi Tiimipäällikkö Janne Varjola.

2 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue sijaitsee Tampereella Tullin kaupunginosassa, osoitteessa Ratapihankatu 43, 45 (Kuva 2-1). Nykyisellään suunnittelualueella sijaitsee kaksi veturitallia vuosilta 1874 ja 1896, konttorirakennus vuodelta 1919 sekä tornimainen hotellirakennus vuodelta 2014.

Tulostettu 17/09/2025, LK.
Lähteet:
Pohjakartta © Maanmittauslaitos

Kuva 2-1 Selvitysalueen sijainti kartalla esitettynä.

3 Rauhoitettujen lintujen pesäpaikat

Rauhoitetun eläinlajin pesän vahingoittaminen on kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella silloin, kun laji käyttää samaa pesää toistuvasti (Luonnonsuojelulaki 70 §). Pysyvästi tai säännöllisesti pesivistä linnuista ei ole luonnonsuojeluasetuksessa listausta, mutta Pirkanmaan ELY-keskukselta (01/2025) on saatu epävirallinen listaus pesäuskollisista lintulajeista, joita ovat: haarapääsky, harmaahaikara, hiirihaukka, huuhkaja, kaakkuri, kanahaukka, korppi, kuningaskalastaja, kurki, kyhmyjoutsen, laulujoutsen, lehtopöllö, mehiläishaukka, merimetso, mustavaris, muuttohaukka, naurulokki, piekana, räystäspääsky, tervapääsky, tunturihaukka, törmäpääsky, uuttukyyhky, viirupöllö. Lista ei ole kattava.

3.1 Lähtötiedot

Tampereen kaupungin WFS-rajapinnalta haettiin tiedot arvokkaista lajihavainnoista, ja Suomen Lajitietokeskuksesta haettiin alueen lajihavaintotiedot (9.6.2025, sisältäen käyttörajoitetun aineiston) noin 300 m etäisyydellä purettavasta rakennuksesta. Lisäksi lähtötietona käytettiin keväällä 2025 WSP Finland Oy:n tekemää esiselvitystä (Caetano, 2025).

Selvitysalueelta ei ole tiedossa aikaisempia lintujen pesäpaikkahavaintoja. Aikaisempia näköhavaintoja on selvitysalueella tehty harmaalokista (*Larus argentatus*), harakasta (*pica pica*) ja palokärjestä (*Dryocopus martius*). Selvitysalueen ulkopuolelta noin 100 m etäisyydellä on havaittu harmaalokki (*Larus argentatus*) ja varpunen (*Passer domesticus*).

Keväällä tehdyn esiselvityksen mukaan etenkin vanhojen tiilirakennuksien räystäiden alla voi olla soveltuvia pesäpaikkoja rakennuksissa pesiville linnuille, kuten tervapääskylle (*Apus apus*) ja varpuselle (*Passer domesticus*).

3.2 Menetelmät ja epävarmuustekijät

Selvitysalueelle tehtiin rakennuksien sisätarkistukset, jossa pyrittiin selvittämään rauhoitettujen lintulajien pysyvät tai säännöllisesti käytetyt pesät. Sisätarkistuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota seinän ja katon saumakohtiin sekä seinien alustoihin, joihin voi kertyä pesistä ulosteita ja muita jätteitä. Käynti suoritettiin lintujen pesimäaikaan 19.6. ja 27.6. 2025. Rakennusta tarkkailtiin myös ulkopuolelta rakennuksen seinissä tai katolla sijaitsevien pesien varalta. Lisäksi auringonlaskun aikaan rakennuksen ulkopuolella tarkkailtiin mahdollisia pesille palaavia tervapääskyjä kahtena iltana 25.-26.6.2025 noin 22:00- 00:00 aikaan. Sää oli pilvinen, kevyt tuuli ja lämpötila oli +12–13 astetta.

Lintujen kartoittamisen epävarmuustekijät liittyvät yleensä huonoissa sääolosuhteissa tai väärään ajankohtaan tehtyihin selvityksiin. Esimerkiksi sateinen tai tuulinen sää voi vähentää lintujen aktiivisuutta. Lisäksi liian aikaisin tai liian myöhäisenä ajankohtana tehty selvitys voi jäädä vajaaksi. Tämä selvitys tehtiin riittävän hyvissä sääolosuhteissa kesäkuussa, jolloin lintujen pesintä on aktiivisimmillaan. Näin ollen selvitystä voidaan pitää riittävän kattavana.

3.3 Tulokset

Hotellirakennuksen ullakkotilat olivat lähinnä varastotiloja, jotka eivät olleet enää käytössä. Näissä tiloissa ei ollut lintujen pesintöjä. Yhdestä varastotilasta löytyi kuitenkin yksi tervapääskyn luuranko. Luuranko on vuosia vanha, ja todennäköisesti kyseinen yksilö on aikanaan eksynyt ikkunasta sisään eikä ole löytänyt tietään ulos.

Vanhan veturitallin rakennukset ovat olleet poissa käytöstä (Kuva 3-3). Huoltohenkilön mukaan yhdessä tallinosassa on aikoinaan pesinyt kesykyhky (LC). Tällä hetkellä aktiivisia pesintöjä ei tiloista havaittu eikä sisätilat olleet erityisen potentiaalisia lintujen pesinnälle.

Tervapääskytarkkailussa havaittiin pesivä tervapääsky (EN) veturitallirakennuksen katon rajassa (Kuva 3-4). Katon reunustat ovat tyypillisiä pesäpaikkoja tervapääskylle. Yhden tervapääskyn nähtiin lentävän katon rajaan ja sieltä pois. Lisäksi katon rajasta kuului ainakin yhden poikasen ääntelyä.

Selvitysalueen pihapiirissä esiintyi variksia (LC), kesykyyhkyjä (LC) sekä varpusia (EN), mutta näiden ei todettu pesivän selvitettävissä rakennuksissa.

Kuva 3-1. Hotellirakennuksen varastokäytössä oleva ullakotila.

Kuva 3-2. Tervapääskyn luuranko.

Kuva 3-3. Vanha veturitalli sisältä.

Kuva 3-4. Vanhan veturitallin rakennus, jonka katon rajassa pesii tervapääsky. Pesä ei näy ulospäin. Pesän sijainti on ympäröity oranssilla.

3.4 Johtopäätökset

Selvityksessä havaittiin vanhan veturitallin rakennuksen katonrajassa pesivä tervapääsky, joka luokitellaan pysyvästi pesiväksi lajiksi. Laji pesii samassa paikassa vuodesta toiseen itse rakentamassaan pesässä. Pesä on suojeltu ympäri vuoden eikä sitä saa vahingoittaa Luonnonsuojelulain nojalla (Luonnonsuojelulaki 70 §). Näin ollen, mikäli veturitallin kattorakenteisiin suunnitellaan tehtäväksi muutoksia, tulee toimenpiteisiin pyytää poikkeuslupaa ely-keskukselta. Lisäksi alueelle suositellaan asennettavaksi tervapääskylle tarkoitettuja tekopesiä pesäpaikkojen säilyttämiseksi.

4 Rakennuksen lepakkotarkastus

Lepakoita on tavattu Suomessa noin 14 lajia, joista tosin vain osa lisääntyy maassamme (SLTY, 2023). Ne ovat yöaktiivisia ja voivat liikkua laajalla alueella yhdenkin yön aikana. Ravinnokseen ne käyttävät hyönteisiä kuten surviaissääskiä, vesiperhosia ja mittareita sekä pieniä kovakuoriaisia. Lepakot heräävät talvihorroksesta keskimäärin huhtikuussa. Talvihorrokseen lepakot siirtyvät lajista ja talvesta riippuen loka-joulukuussa. Talvehtimispaikkoina toimivat esimerkiksi kallionkolot, kivikot, luolat ja kellarit.

Loppukevään ja kesän aikana lepakot siirtyvät varsinaisille elinalueilleen. Päiväpiilot sijaitsevat usein rakennuksissa ja suurimmat lepakkotiheydet ovat yleensä keskikesällä rakennettujen alueiden liepeillä. Lisääntymisaika lepakoilla ajoittuu Suomessa kesä-heinäkuulle ja poikaset kehittyvät lentokykyisiksi noin kuukaudessa. Naaraat muodostavat pysyviä lisääntymisyhdyskuntia, mutta voivat myös vaihtaa paikkaa kesän aikana. Koiraat elävät useimmiten yksin tai pieninä ryhminä. Lepakoille sopivia päiväpiiloja voi löytyä monenlaisista rakennuksista ja niiden sopivuus ei aina riipu iästä ja käyttötarkoituksesta. Olennaista on, löytyykö niistä lepakoille sopivia koloja. Luonnosta lepakoille sopivia koloja voi löytyä esimerkiksi tikankoloista tai puiden halkeamista. Lyhytaikaisina päiväpiiloinaan ne voivat käyttää myös esimerkiksi irtoavan kaarnan alusia. Lepakoille kelpaavat myös linnunpöntöt tai niille varta vasten rakennetut pöntöt. Lepakot ovat luonnonsuojelulailla rauhoitettuja ja lisäksi kaikki lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja. Luonnonsuojelulain 78§ mukaan lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Myös EUROBATS-sopimus (SopS 104/1999) velvoittaa lepakoiden suojeluun lainsäädännöllä sekä tutkimusta ja kartoituksia lisäämällä.

4.1 Lähtötiedot

Tampereen kaupungin WFS-rajapinnalta haettiin tiedot arvokkaista lajihavainnoista, ja Laji.fi-portaalista haettiin alueen lajihavaintotiedot (9.6.2025, sisältäen käyttörajoitetun aineiston) noin 300 m etäisyydellä purettavasta rakennuksesta. Lepakoista oli tallennettu yksi aikaisempi havainto. Kyseessä oli kuollut isoviiksisiippa noin 100 m etäisyydeltä selvitysalueesta.

Lisäksi lähtötietona käytettiin keväällä 2025 WSP Finland Oy:n tekemää esiselvitystä (Caetano, 2025). Selvityksen mukaan alueen vanhat tiilirakennukset voisivat soveltua lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

4.2 Menetelmät ja epävarmuustekijät

Rakennuksien sisäkartoitus suoritettiin yhtenä käyntinä Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen kartoitusohjetta noudattaen etsimällä rakennuksesta silmämääräisesti lepakoiden oleskelusta jääneitä merkkejä kuten ulostepapanoita, virtsajälkiä, kuolleita tai eläviä yksilöitä ja kiipeilyjälkiä mahdollisten kulkuaukkojen ympäriltä. Kartoitustilat kierrettiin kauttaaltaan ympäri etsien mahdollisia lepakoiden jätöksiä. Rakennuksen sisällä lepakot oleskelevat usein ullakolla, missä papanat kertyvät usein muurien tyville ja oleskelurakojen alle, joten etenkin nämä paikat pyrittiin tarkistamaan. Käyntikerta hotellirakennukseen suoritettiin 19.6. ja veturitalliin 27.6.2025, milloin tavoitteena oli tarkastella mahdollisia lisääntymispaikkoja. Lisäksi tervapääskykartoituksen yhteydessä rakennuksia tarkkailtiin ulkopuolelta auringonlaskun aikaan, jolloin lepakot lähtevät saalistamaan 25.6.2025 ja 7.8.2025. Tarkkailussa käytettiin Echo Meter Touch 2 Pro – aktiividetektoria.

Rakennuksen soveltuvuutta lepakoille arvoitiin muun muassa rakennuksen iän (tai oletetun iän), lento- ja kulkuaukkojen esiintymisen, vinttitilan ja muiden häiriöttömien tilojen olemassaolon, katon materiaalin ja auringon lämmitysvaikutuksen perusteella.

Lepakoiden kartoitukseen liittyy aina epävarmuustekijöitä lepakoiden aktiivisen liikkuvuuden ja vaikean havaittavuuden takia. Tässä selvityksessä suoritettut kartoitukset voidaan kuitenkin arvioida riittävän kattaviksi, jotta selvityksen tavoitteet, eli lepakoiden esiintyminen alueella ja lepakoille potentiaalisesti tärkeät kohteet, voidaan riittävällä varmuudella määrittää.

4.3 Tulokset

Hotellirakennuksen ullakotiloissa sijaitsi pääasiassa vanhoja varastotiloja. Ullakotiloissa oli joitain ikkunoita, jotka olivat nykyisin tukittuja. Tiiliseinässä oli kuitenkin joitain rakoja, joita lepakot voisivat mahdollisesti käyttää kulkuaukkoina (Kuva 4-1). Potentiaalisista kulkuaukoista huolimatta rakennuksesta ei löytynyt merkkejä lepakoiden esiintymisestä. Vanhan veturitallin rakennuksissa oli vähän tai ei ollenkaan mahdollisia kulkuaukkoja eikä rakennuksista löytynyt merkkejä lepakoiden esiintymisestä.

Elokuun aktiivikartoituksessa havaittiin kaksi ohi lentävää pohjanlepakkoa (*Eptesicus nilssonii*, LC). Lepakot olivat todennäköisesti saalistamassa alueella. Niiden ei nähty lentävän selvitysalueen rakennuksiin.

Rakennusten ympäristö on hyvin urbaani ja pienipiirteinen, eikä rakennukset ominaisuuksiltaan ole lepakoille erityisen soveltuvaa elinympäristöä.

Kuva 4-1. Hotellirakennuksen ullakkotilojen tukitut ikkunat. Tiiliseinässä näkyy kuitenkin rakoja, joita lepakot voisivat mahdollisesti hyödyntää kulkuaukkoina.

4.4 Johtopäätökset

Rakennuksessa ei sijaitse lepakoiden lisääntymis- tai levähtämispaikkoja, jotka tulisi ottaa jatkosuunnittelussa huomioon.

5 Yhteenveto

Tämän selvityksen perusteella Ratapihankatu 43, 45 sijaitsevilla rakennuksilla ei tehty lepakoihin liittyviä havaintoja, jotka olisivat maankäytön suunnittelussa ohjaavia tai velvoittavia. Lintujen osalta havaittiin tervapääskyn (EN) pesintä, joka on suojeltu ympäri vuoden eikä sitä saa vahingoittaa Luonnonsuojelulain nojalla (Luonnonsuojelulaki 70 §). Näin ollen, mikäli veturitalin kattorakenteisiin suunnitellaan tehtäväksi muutoksia, tulee toimenpiteisiin pyytää poikkeuslupaa ely-keskukselta. Lisäksi alueelle suositellaan asennettavaksi tervapääskylle tarkoitettuja tekopesiä pesäpaikkojen säilyttämiseksi.

6 Viittaukset

Caetano S. 2025. Ratapihankatu 43 ja 45 asemakaavan nro 9020 luontoarvojen esiselvitys. WSP Finland Oy.

Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U.M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Suomen Lajitietokeskus. 2025. <http://tun.fi/HBF.106727> (haettu 9.6.2025).

Luonnonsuojelulaki 1065/2022, 70 §. Annettu 9.12.2022. Finlex. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2022/20221065#L9P70>. Viitattu 3.7.2025

Nieminen M. & Ahola A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

SLTY, 2023. Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille.

Sopimus Euroopan lepakoiden suojelusta 104/1999.